

Jenter i Skogbruket

HennesSkog

- en sjelden art

Jenter i Skogbruket

Dette heftet inneholder historier om kvinner som har sin utdannelse eller yrkeserfaring fra skogen. De forteller om ulike opplevelser, erfaringer og veivalg som har ledet dem dit de er i dag.

Kvinner er fortsatt sterkt underrepresentert i skogbruksnæringen og skogforskningen i Norge. I dag sysselsetter primærskogbruket alene mer enn 5500 personer, og bare 1 av 6 er kvinner.

Formålet med heftet er å avkrefte myten om at skogbruk kun er egnet for muskuløse menn.

I dag uttrykker mange skogorganisasjoner et ønske om flere kvinner i næringen, fordi de representerer noe utradisjonelt og dermed kan bidra til kreativitet og nytenking.

Kanskje vekkes *din* skoginteresse når du leser heftet...?

Tekst og foto: Mari Blokhus
Utgiver: Jenter i Skogbruket 2005

Linda Skjulestad

– Vi har ikke overtatt enda, for pappa er fortsatt så ung. Nå driver vi fjøsstell og vedhogst på fritida.

Linda Skjulestad skal ta over hjemgården i Arendal. Hun og mannen har valgt å bosette seg på gården.

Lindas pappa driver med melkekyr, fôrproduksjon og skogbruk, og han har fulltidsjobb på gården.

– Jeg har alltid ønsket å overta eienkomsten, men vi har vurdert å endre produksjonen. Kanskje vi kunne starte med fellesdrift i melkeproduksjonen, så blir vi ikke så bundet?

Skogen skal drives som før, men Linda og mannen har lyst til å satse på turisme og jaktutleie. Gården ligger bare 10 minutter fra byen, så det skulle være gode muligheter.

Ingen av Lindas fire søstre har tatt landbruksutdannelse. Men Linda visste at hun skulle overta, og valgte agronomlinje etter gymnaset. Senere har hun studert hagebruk og økonomifag.

– Både farfar og pappa har motivert meg til å ta over. I starten var jeg mest med på fjøsstellet, men etter hvert fikk jeg også bli med i skogen. Hjertebarnet til pappa er skogen, så den skulle han nok gjerne hatt for seg selv, smiler hun.

Linda har vært engasjert i Jenter i Skogbruket, Bondelaget og ulike prosjekter i skogeierlaget.

– Jeg er flaska opp med at det du overtar skal du levere fra deg i minst like god stand. En er nødt for å engasjere seg politisk i næringen for å klare det.

I dag jobber Linda som saksbehandler på trygdekontor, og det regner hun med å fortsette med en stund til.

– Pappa overtok relativt sent, så han har vært opptatt av at vi skulle ta over tidlig. Men på grunn av pensjon og økonomiske forhold går det nok 10 år til før vi overtar.

Mer om agronomutdannelse på www.utdanning.no (søk på Agronom)

Gry Hatteland

– Da jeg var ferdig med økonomiutdannelsen hadde jeg lyst til å spesialisere meg. Helst i noe som var litt annerledes.

Det var tilfeldigheter som gjorde at Gry Hatteland begynte på Mastergraden i skogindustriell økonomi.

– Først tenkte jeg på fiskerifag, for det er noe jeg er kjent med hjemmefra. Så fikk jeg høre om studiet i skogindustri. Gry kommer fra Karmøy utenfor Haugesund og er utdannet siviløkonom fra Høyskolen i Buskerud og Washington State University, USA. Hun jobber innen bank- og forsikring og studerer ved siden av jobben.

– Jeg kommer borti fag som jeg aldri har tenkt på. Skogbehandling og trevirkets oppbygging. Vi studerer logistikken i skogbruket og økonomi for skogindustribedrifter. Snart skal vi ut på bedriftsbesøk.

Mastergraden tar to år, og Gry har kommet halvveis. Fortsatt vet hun ikke hva hun vil jobbe med.

– Det som lokker mest, er at treindustrien er veldig internasjonal. Da jeg begynte her, fikk jeg blant annet vite at Washington State, hvor jeg har bodd og studert, har mye stor skogindustri. Jeg vil gjerne reise ut igjen.

Skogindustriell økonomi er en ny studieretning ved Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB). Gry synes det er spennende å være "pioner", og hun merker at folk i bransjen er positivt innstilt. Det siste halve året skal Gry skrive hovedoppgave, men hun har ikke bestemt seg for tema. – Det avhenger litt av hvor jeg vil jobbe. Jeg tror det er mange små trelastbedrifter som kan ha bruk for vår kompetanse.

Mer om studiet "skogindustriell økonomi" på www.umb.no/ina/studier/M-SOE

Anette Ludahl

– Det er veldig motiverende å jobbe med noe som forbedrer livet til så mange mennesker.

I områdene rundt Victoriasjøen i Øst-Afrika er befolkningsveksten enorm, og jorda som menneskene lever av er i ferd med å bli fullstendig utarmet.

Her jobber Anette Ludahl fra Sandefjord for å lære bøndene "agroforestry" – en blanding av skogbruk og jordbruk, som skal gi bedre avlinger og på den måten begrense fattigdom.
– Vi anbefaler bøndene å plante trær fordi røttene og bladene binder jorda

og tilfører næring. Trærne plantes med 6-8 meters mellomrom, og innimellom dyrkes mais og bønner. Dermed får man både mat og ved.

Anette jobber for stiftelsen Vi-skogen som drives av Coop og bistandsmyndigheter i Norge og Sverige. Hennes oppgave er å koordinere alle veilederne som blant annet reiser ut til bøndene med skogsfrø.

I dag driver Vi-skogen sin virksomhet gjennom fem ulike prosjekter i Uganda, Tanzania og Kenya. Mer enn en million mennesker får hjelp og råd om agroforestry. Målet er å trekke seg ut når kunnskapen er lokalt forankret.
– Den største utfordringen her nede er kulturforskjellene. Det er vanskelig å få folk til å tenke langsiktig, å få dem til å forstå at hvis de hogger trærne i dag så blir det ingen frø og nye trær i morgen.

Anette kommer fra gård og bestemte seg tidlig for å gå på landbrukshøgskolen (NLH) på Ås.
– I klassen min var det bare jeg som kom fra bondegård. Derfor var landbruk liksom min spesialitet. At det ble skogbruk, var litt tilfeldig. Jeg ville studere forvaltning av natur, og var mest interessert i biologien i skogen. Dessuten har jeg alltid syntes at det som relateres til landbruk er så "snilt". Jeg orket ikke sånne "kuule" ting.

Sosialantropologi var et annet fag Anette hadde lyst til å studere. Men hun valgte NLH på grunn av den faglige bredden.

– Jeg hadde ikke orket å fordype strengt i et område i fem år. Det å studere har jeg aldri vært veldig glad i, fordi det føles som du leser kun for å få en god karakter. Men når du begynner å jobbe, lærer du på en helt annen måte. Alle jobbene jeg har hatt, har vært spennende med mye feltarbeid og internasjonal kontakt.

*Mer om Vi-Skogen på www.vi-skogen.com
Jobb i utlandet? www.fredskorpset.no*

Berit Lindstad

– Jeg er skogforsker, men "feltantrekke" mitt er penklær.

Det forteller Berit Lindstad, som tar doktorgrad ved Institutt for Naturforvaltning på Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB) i Ås. Hun studerer hvordan internasjonale avtaler påvirker norsk skogbruk.

– Det betyr at jeg må vite hva som foregår på internasjonalt nivå. Så for eksempel når FNs skogpanel holder møter i Geneve eller New York, deltar jeg som observatør - i penklær!

Berit har jobbet mange år i Landbruksdepartementet, og overgangen til stipendiat var stor. Før var hverdagen å løpe i møter, men nå har hun tid til å sette seg dypt inn i enkelte tema.

Hun legger ikke skjul på at jobben krever egendisiplin og initiativ.

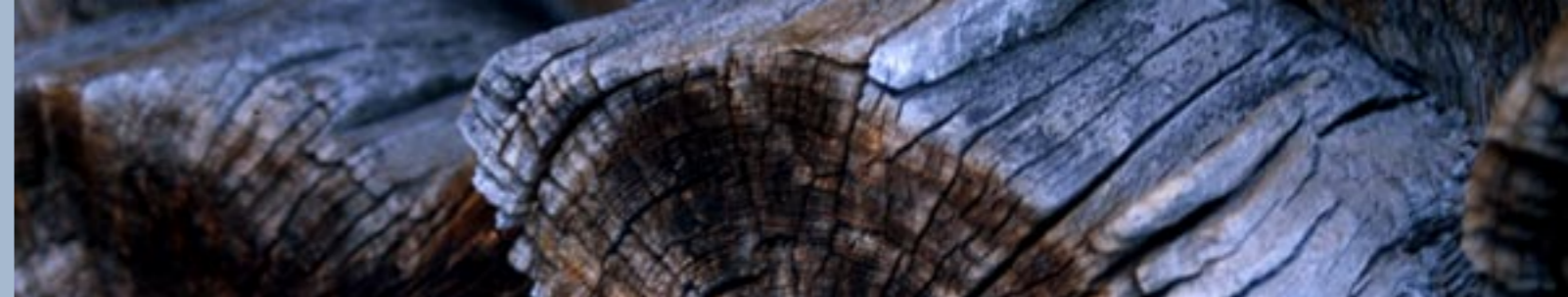
– Man kunne alltid gjort mer.

Berit er skogbruksutdannet fra Ås, men har i tillegg studert miljø- og skogpolitikk i Oregon og statsvitenskap i Oslo.

– Hvis man vil studere effektene av internasjonale miljøavtaler, så må man skjønne hvordan utviklingen ville vært uten disse avtalene. Det er ikke alltid like enkelt.

Det var ingen selvfølge at Berit skulle jobbe med skogbruk. Hun skylder på en biologilærer på videregående og tilknytning til landbruket, blant annet tante og onkel med utdanning fra landbrukshøgskolen (nå UMB). Senere reiste hun jorda rundt for å se på skog i Asia, Australia og Nord-Amerika sammen med ei venninne. Under studiet skrev hun hovedoppgaven i Tanzania. – Så dette med skog og utlandet dukker stadig opp, smiler hun.

Mer om skogforskning: www.umb.no/ina, www.skogforsk.no eller www.iufro.org

Eli Bjorvatten

– Jeg begynte på landbruksskolen for å få litt kunnskap før jeg skulle overta hjemme. Dermed var jeg solgt!

Eli Bjorvatten er skogeier i Vegårshei i Aust-Agder og jobber som skogbruksleder. Da hun tok over gården som 24-åring hadde hun lite erfaring med skogbruk, bortsett fra noen fag på landbruksskolen. Derfor valgte hun et år med skogsarbeid.

– Jeg skjønnte at det ikke var veldig lønnsomt å jobbe i skogen selv, men jeg ville bli bedre kjent på eiendommen. Senere så jeg at det var en fordel. Det var flere som aksepterte meg som skogbruker, fordi jeg hadde brukt motorsaga og kjente fagspråket.

Midt på 80-tallet ble det stadig færre som kunne leve av gårdsdrift alene. Eli tok treårig skogbruksutdanning i håp om å få jobb ved siden av gården. Hun

har vært skogbruksplanlegger, skogbruksleder og utmarkskonsulent i over 10 år, og hatt flere verv i skogbruket.

Eli liker seg godt i skogbruket og føler seg akseptert.

– Jeg har alltid trivdes i dette miljøet, kanskje fordi jeg har vokst opp her. Visst er det mannsdominert, men det finnes også mange bransjer som har overvekt av kvinner. Det er ikke nødvendigvis noe bedre eller dårligere.

– Jeg ser faren for å bli litt snever, sier Eli Bjorvatten. Hun er skogeier og skogbruksleder, bruker det meste av fritiden på jakt og naturopplevelser.

Mer om 3-årig høyskoleutdanning på www.hihm.no (under landbruk og utmark)

Maren Kværness

– Jeg regnet ut at jeg har 39 sengeplasser på eiendommen. Så nå tilbyr jeg guidet reinsjakt og fiske med overnatting og bevertning.

Maren er skogeier i Rendalen i Hedmark.

– Skogen er min viktigste inntektskilde, og jeg er veldig opptatt av å forvalte den godt. Men med en eiendom med mye fjell og villmark innså jeg en dat at turister kunne bli en spennende tilleggsnæring.

– Jeg har ei eldre søster som ikke ville ta over eiendommen, så da valgte jeg å ta skogbruksutdanning ved Landbrukshøgskolen. Selv om det tidlig ble bestemt at jeg skulle ta over, kom det som et sjokk da min far ble alvorlig syk under siste studieåret.

Jeg ble kastet ut i rollen som skogeier. Maren har senere viet mye av livet til organisasjonsarbeid. Hun har vært til-litsvalgt i skogeierlaget, Skogselskapet, grunneierlaget og Renselskapet.

I tillegg har hun hatt verv i Nord Østerdal Kraftlag, avisa Østlendingen og i politikken. Og hun har jobbet som kursleder i skogbruk.

I dag har Maren valgt å tre ut av de fleste vervene, til fordel for det nye satsingsområdet som hun har døpt "Mistra", oppkalt etter fiskeelva som renner over eiendommen.

– Jeg har blitt mye tryggere på å drive eiendommen, vite hva jeg vil jobbe med selv og hvilke oppgaver jeg bør sette bort til folk som er flinkere til det.

Jeg har for eksempel aldri vært noen stor fisker eller jeger. Men det går fint an å leie guider som kan vomme dyr eller preparere gevir. Derimot er jeg veldig interresert i språk, og jeg har gått kokkekurs for å kunne tilby turistene mat fra naturens kjøkken.

Hun startet "Mistra" for etpar år siden, men har allerede hatt gjester både fra Østerrike og Nederland. – Det fungerte bra, men jeg har også lært at mange ting kan gjøres bedre. Planleggingen er det viktigste. Dessuten foreslo gjestene at jeg kunne gjøre mer ut av opplevelsene. De skjøt dyra ganske tidlig i besøket, og ville ha noe å drive med de siste dagene. Vi leide hester til fjellriding, og det var veldig vellykket.

Mer om produktene på www.mistra.no
Om jaktguide-kurs: www.skogkurs.no

Mari S. Sivertsen

– Bakgrunnen for min doktorgrad er dekkbeis-skandalen på 80-og 90-tallet.

Mari Sand Sivertsen forsker på beskyttelse av trevirke på utvendig kledning og tømmervegger. Målet er å finne ut hvilke malings- og beistyper som beskytter best mot råte. Utgangspunktet er de mange råteproblemene som oppstod på 80-tallet etter at villaeierne hadde malt husene med vanntynnbar dekkbeis.

I dag er Mari på laben for å måle resultatet av vannopptaksforsøk.

– Jeg bruker klosser av gran og furu. Så forsegler jeg fem av sidene og maler den siste siden med malingen jeg vil teste. Her bruker jeg ulike typer av oljemaling, akryl- og lateksmaling. Klossen legges i vann, og etter noen dager kan hun fortelle hvor lett vannet trenger gjennom malingen. Vann i trevirke gir gode levevilkår for råtesoppen.

Dette er bare et av mange forsøk som skal utføres. Andre klosser blir infisert med sopper og utsatt for høy fuktighet og soppvennlig temperatur. Noen har på forhånd vært innom værmaskiner som skaper "regnvær" og uv-stråling. – Målet er at en malt vegg skal holde i

10 år. Vi fremskynder noen av prosessene ved å bruke disse metodene, men det tar likevel flere år før vi har gode resultater.

Mari er utdannet ved Norges landbrukshøgskole. Hun har studert skogbruk med spesialisering i treteknologi.

– Jeg begynte på skogbruk med en romantisk forestilling om at jeg skulle ut i skogen og jobbe med trær. På videregående var biologi et av de fagene jeg likte best. Under en klassetur til Saltfjellet møtte vi en dame med skogutdanning som drev som fjell-opsyn. Jeg syntes det virket så spennende! Dermed ble det skogbruksstudier på Mari, men det viste seg å være helt andre fagområder som fascinerte.

Takket være en inspirerende foreleser valgte Mari å fordype seg i treteknologi. Etter noen år i trelast- og byggenæringen, har hun begynt på en doktorgrad ved Institutt for naturforvaltning. Normalt tar graden 3-4 år, og det innebærer at man forsker, studerer, underviser og publiserer artikler.

– Som jente er det veldig behagelig å jobbe i forskningsmiljøet. Sagbruksbransjen var noe annet, de damene jeg traff der var enten i administrasjonen eller hang på plakater på veggene, smiler Mari.

Hun setter pris på fagmiljøet på jobben, som gjør at hun har noen å diskutere resultatene sine med.

– Det morsomste med dette er at jeg jobber i krysningen mellom ulike fagfelt. Jeg driver både med mykologi (læren om sopp), malingsteknikk og treteknologi.

Om treteknologisk forskning/ utdanning:
www.umb.nol.no, www.skogforsk.no,
www.treteknisk.no, www.byggskolen.no

Liv Marit Strupstad

- Jeg er teamlederen som sørger for at spesialistene får innpass på de ulike arenaer.

Det sier Liv Marit Strupstad som er seksjonssjef hos Fylkesmannen i Hedmark. Her har hun ansvar for næringsutvikling innen jordbruk, matproduksjon og skogbruk. Under seg har hun 14 spesialister som skal bidra til å utvikle den grønne sektoren i Hedmark.

- Vi driver innen mange spennede fagfelt, fra økologisk landbruk til trebruk. En satsing fra departementet er grønn omsorg, gjennom prosjektet "Inn på tunet". Der ser vi på alle landbrukets

ressurser under ett - dyr, eiendom, hus og mennesker. Målet er at landbruket skal utvikles til beste for skole- og helsestaten, for eksempel gjennom jobbtilbud for psykisk utviklingshemmede, terapiridning og gårdsbarnehager.

Liv Marit tilhører den første generasjonen jenter som tok utdanning i skogbruk, og naturlig nok har hun måttet tilpasse seg et mannsdominert miljø. - Skogbruket inviterer ofte kvinnene inn på skogbrukets premisser. I stedet for å spørre seg "hvordan kan vi gjøre oss attraktive for kvinnene?".

Likevel anbefaler hun kvinner å satse på skogbruk. - Det kan være tøft å være kvinne i denne bransjen, fordi man blir veldig synlig. Men det har også sine fordeler å bli lagt merke til. Dessuten gir skogbruk mange muligheter, du kan enten utvikle deg i et veldig snevert fagfelt, eller du kan jobbe med det brede samfunnsperspektivet, slik jeg gjør i dag.

Mer om offentlig skogforvaltning på www.odin.dep.no/lmd eller www.fylkesmannen.no

Siv Berg

- I denne jobben må du være mer glad i folk enn i skog for å gjøre suksess

Siv Berg er skogbruksleder i Kongsvinger, og skal blant annet sørge for at skogeierne får solgt tømmer. Hun er fra Lunnseter i Hedmark, hvor skogbruk har lange tradisjoner. Likevel var det ikke så vanlig at jenter tok skogutdanning. - Vi var den første generasjonen jenter som ble skogbruksledere og var nok litt guttejenter. Jeg tror vi fortsatt blir oppfattet som tøffere og mer direkte.

I ungdommen hadde Siv sommerjobb i skogen, med skogplanting. Som utvekslingsstudent i Australia fikk hun øynene opp for hva skogen hjemme betydde for henne. Dermed ble det skogbruksutdanning på Sønsterud, Osen og Brandbu.

Nå har hun vært skogbruksleder i 15 år, og forteller om et bredt arbeidsfelt og mye menneskelig kontakt. - Det er de der ute som gir deg påfyll. Jeg er sammen med skogeierne og

merker veier, og jeg ser på tømmeret som skal hogges, for å kunne anslå en pris. Jeg blir ofte litt andektig med tanke på at skogen har stått her i 100 år. Så blir den borte og kommer ikke igjen på lenge. Men man må forstå at økonomien er bærebjelken i skogbruket, og at disse skogene har vært kultivert over lang tid.

Siv mener hun har drømmejobben, hvis man aksepterer tempoet og ikke henger seg opp i detaljer. Den økende konkurransen i tømmermarkedet har gjort at jobben har blitt tøffere, men samtidig mye mer spennende.

Mer om skogeierorganisasjoner på www.skog.no eller www.norskog.no

Hvem er JiS?

Jenter i Skogbruket (JiS) er en frittstående, landsdekkende organisasjon som skal motivere jenter til deltakelse og engasjement på alle plan innen skogbruket, og vektlegge samhold og samarbeid.

Dette gjøres bl.a gjennom å:

- Øke kvinners kunnskap om skogbruk
- Bidra til at kvinner påtar seg eier- og forvalteransvar for skogeiendommer
- Få flere kvinner til å engasjere seg som tillitsvalgte i skogbruket

Vi skal være engasjerte, kreative, samarbeidsvillige og utgjøre en viktig ressurs for skognæringen.

Medlemskap i JiS er åpent for alle med interesse for skogbruk, men retter seg spesielt mot kvinner. Organisasjonen har ca 450 medlemmer på landsbasis.

Visjonen er å gjøre organisasjonen overflødig. Den dagen kvinner har en like selvfølgelig plass i skognæringen som menn, vil det ikke være behov for en egen interesseorganisasjon for kvinner.

www.jenteriskogbruket.no

tlf 37 01 75 17